

„Registru centro“ duomenys apie įmonių savininkus Lietuvoje prieinami prasčiau nei kitose Šiaurės ir Baltijos regiono valstybėse, rodo „Transparency International“ Lietuvos skyriaus (TILS) ir partnerių atlikta apžvalga.

Šiuos duomenis apie galutinius naudos gavėjus kaupia Estija, Latvija, Švedija ir Danija. Lietuva jų registro neturi, nors nuo 2020 m. sausio 1 d. yra numatyta pradėti juos skelbti viešai.

Geriausiai Lietuva įvertinta už duomenis, kurie parodo, kas šalyje finansuoja politines kampanijas. Šie duomenys skelbiami viešai ir atvirų duomenų formatu, tad juos paprasta gauti ir analizuoti kompiuteriu, jie laiku ir greitai atnaujinami.

Lyginant su kitomis valstybėmis tik Lietuva viešina duomenis apie lobistų veiklą. Visgi jie pateikiami nepatogiai: nėra galimybių jų lyginti tarpusavyje, naudoti analizėms ar jais dalytis.

Vertinimo metu TILS taip pat atlikto pusšimčio ekspertų apklausą. Jos rezultatai rodo, kad atvirų duomenų poreikis šalyje – didelis. Duomenimis bent kartą per savaitę naudojasi kas trečias respondentas, tačiau daugelis (4 iš 10) nėra patenkinti jų prieinamumu.

Ekspertams aktualiausi – viešųjų pirkimų duomenys. Jie šiuo metu atvirų duomenų formatu neprieinami.

„Atviri duomenys užtikrina skaidrumą esamu laiku ir leidžia greitai bei paprastai pamatyti, kaip, pavyzdžiui, politikai susiję su verslu arba kam iš tikrųjų priklauso kokia nors viešųjų pirkimų konkurse dalyvaujanti įmonė. Labai norėčiau, kad Lietuva taptų atvirų duomenų čempione, o kolegos iš „Registru centro“, VTEK ir kitų institucijų artimiausiu metu atvertų svarbiausius savo kaupiamus duomenis“, sakė „Transparency International“ Lietuvos skyriaus vadovas Sergejus Muravjovas.

Atviri duomenys yra pirminiai viešojo sektoriaus institucijų kaupiami duomenys, pateikiami tokiu formatu, kuris leidžia duomenis nuskaityti kompiuteriu ir juos laisvai naudoti. Šie duomenys yra aktualūs, lengvai prieinami, skelbiami XLSX, XML, CSV bei kitais formatais.

Galutinis naudos gavėjas yra fizinis asmuo, kuris yra tiesioginis arba netiesioginis įmonės savininkas (turi daugiau nei 25% įmonės akcijų), ar kitais būdais įmonę kontroliuojantis asmuo.

Ši apžvalga atlikta 2019 m. rugsėjo – lapkričio mėn. Lietuvoje apklausus 54 ekspertus ir peržiūrėjus viešai prieinamą informaciją. Iš viso buvo vertinamos septynios Baltijos ir

Šiaurės regiono šalys – Danija, Estija, Latvija, Lietuva, Norvegija, Suomija, Švedija.
Vertinimo metu apžvelgti penkių viešojo sektoriaus sričių duomenys: lobistinės veiklos,
interesų ir turto deklaracijų, politinių partijų ir kampanijų, galutinių naudos gavėjų ir viešųjų
pirkimų duomenys.

Iniciatyvą įgyvendino „Transparency International“ Lietuvos skyrius, „Transparency
International“ Latvijos skyrius ir „Open Knowledge“ Švedijoje.

